

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

Nr. 3 Riigiraamatukogu, oktoobril 1937 VI aastakäik

LOOMAKAITSE PÄEVAKS

Höimuveli NIKKANEN, kes „vana Matti” õpilasena tõusis uueks odameistriks.

Loe lk. 10

Suurim kõigi loomade ja lindude sõber (inimestele enesest mõistagi!), „sulaste sulane ja Issanda kerjus”, itaalia munk, PÜHA FRANCISCUS,

elas XIII saj. (suri aasta enne saarlaste alistamist), lihtsust nõudlik, alandlik, kaastundlik igale elavale olevusele. Kato-liiklastel loomade ja lindude kaitsepühak.

mees juba enne teisi jalgsi rännakut temale väga hästi tuntud teerajal. Põlismetsades ühel teekäenakul

seisis ta äkki silm-silma vastu gorilla-paariga,

kes hoidsid käest kinni noorel gorillal, nagu linlased, kes lähevad lapsega jalutama. Püssi võtmiseks õlalt ei olnud enam aega ja päälegi see poleks midagi aidanud. Kaupmehel ei jäänud muud üle kui jääda liikumatult seisma, kuigi liikmed hirmu pärast kippusid värisema. Isa, ema ja gorilla-laps vaatasid valget meest ja kui esimene uudishimu oli rahuldatud, laskis gorilla poeg oma ema kae lahti ja kobas valge mehe nõopide järele. Seni kui ta nendega mängis, katsus kaupmees naeratada nii hästi-kurjasti kui see temal õnnestus. Kui ta

oleks teinud mõne liigutuse, mis oleks väljendanud hirmu, siis oleksid vanad gorillad ta silmapilkselt kiskunud lõhki. Pääle

Järg lk. 4

KOHUTAV ELAMUS DŽUNGLIS

•••• 2,5 M KÕRGUSED INIMAHVID

Inimahve — gorillasid ja schimppanse — ei loeta Aafrikas jahiloomadeks. Ka kõige julgem kütt ei taha nendega kohata. Inimahvid alustavad nimelt imeruttu rünnakut ja on küti kallal varem kui ta saab tarvitada oma relva. Nende loomade jõud, kui on tegu täiskasvanud loomadega, ületab kaugelt inimjõu. Mõned neist on päris hiiglased — kaks ja pool meet-

rit pikad ja võimsate käsivartega.

Ent on ka juhtumeid, kus nad jätvavad inimese puutumata, kui see omab nii palju enesevalitsemist, et suudab seista liikumatult. Üks Aafrika ärimees, kes rändas riisi, tubaka ja soola karavaniga sisemaal, elas kohtamisel inimahviga üle kohutava olukorra. Hommikul, kui kaupmehe saatjad korraldasid koormaid, alustas kaup-

EESTI TÖÖ VALLUTAB MAAILMA

MEIE SUVISEID SUURSAAVUTUSI

MAAILMA-KRISTJAN VÖIDAB

Euroopa esivõistlustel Pariisis omandas maadluses eestlane K. Palusalu Euroopameistri tiitli. Poolraskekaalus A. Neo saavutas teise koha.

Keskkaalus platseerus kolmandaks eestlane Mägi. Samade võistluste alusel rahvuste järjestus: 1. Rootsi, 2. Soome, 3. Saksa, 4. Eesti.

L O N D O N I S

Eestlane R. Toomsalu võitis Londonis rahvusvahelistel kergejõustikuvõistlustel kaugushüppe tagajärjega 7,415.

ELIITMÄNGUDEL STOKHOLMIS

oli eestlane F. Issak „odas kolmas“ tagajärg 67,71 m ja A. Kreek kuulitõukes saavutas esikoha tagajärjega 15,48 m.

KAHEKORDNE HÖBEMEDALIMEES.

Milanos lõppenud Euroopa poksi-esivõistlustel tuli N. Stepulov teisele kohale, kaotades ainult viimasel matschil sakslase Nürnbergile.

* Turus maavõistlusel Soomega maailma esivõistluste tsükli jalgpallis võitis Eesti rahvusmeeskond Soome meeskonna 1:0.

* Eesti-Soome kergejõustiku maavõistlusel võitis Eesti 10 esikohta Soome 8 vastu. Üldtagajärg Soome kasuks 100:91.

* Eesti võitis ujumismaavõistluse Lätiga 59:31. Lätlased ei saanud ühtegi esikohta, kuna Eesti saavutas kaksikvõidud neljal alal.

* Eesti võitis Rumeenia 2:1 jalgpallis. Rumeenia meeskonnale oli see kaotus kogu oma pika turnee kohta ainus.

* Tõstemaavõistluse Rootsiga Stockholmis võitis Eesti 3:2.

* Eesti-Saksa maavõistluses saavutas Eesti tagajärje 1:4. Võistlus toimus poolfinaalis Euroopameistri tiitlile.

Esimene poolaeg kuulus täielikult meile (1:0). See oli hiilgavaim mäng meie rahvusmeeskonnalt.

(vist toosama raudne elukas) ja veel keegi andis mulle nagu tulise vihaga vastu selga ja paljaid sääri.

... Mäletan küll, et kuskilt kaugele nagu ahvatles sängialune, töötades oma hämarusega varjata mind kõigi ohtude eest. Siis jooksin masinapoisile, kes parajasti masinarihmus tassis, otsa, ja siis olime mõlemad prauhti! pikali.

Aga kobisin ruttu üles ja lipasin edasi — koju. Sääred olid valusad, kukal kipitas ja kartsin, et nüüd vist jään küll oma number 00 karvadest ilma — kuumus oli ju hullem kui saunas. Tädi sai kohe aru, et midagi tõsisemat juhtunud ja tõi mulle külma suhkruruvett. Jõin enne paar tassit ära, siis alles ütlesin: „Ei ole enam midagi! Masinist, näe, las-kis vilet ja ehmatas.“

Õösi ma magada suurt ei saanud, võitlesin igasuguste mõirgavate elukatega, mind küpsetati elusalt ja arvan, et ühe määrdu-nud näoga ja riietega isiku söömalal oli minulgi tähtis osa täita. Kole kohe!

Otsustasin siis, et tasumata see asi ei või jääda.

EESTI BENSIIN SOOME. Lisakokuleppega varemsõlmitud kaubandus- ja laevanduslepingule, võib nüüd toimuda Eesti bensiini tollivaba vedu Soome kuni 15% ulatuses kogus üldsis-seveest endise 10% asemel.

TARTU E. P. S. NÄITUSEBÜROO andmeid olevat 4. ja 5. sept. s. a. külas-tanud Tartu näitust 80 000 inimest.

Uue Koolivalitsuse direktorina kut-suti ametisse Villem Altoa Narvast, senine Koolivalitsuse direktor O. J. Kii-sel lahkus oma ametikohalt asudes jälle Tallinna Poeglaste Kommertsgümnaa-siumi direktoriks.

Türi saatejaam algab tegevust ok-toobri lõpus. Püstitatud on juba saa-temast, pööhooned ja jõujaam.

Firmale J. Lill Tartus saabus Amee-rikast tellimine mesikookidele.

Esiajgu saadetakse üle ookeani 17 tosinat mesikoogikarpi.

Kartuli väljaveoahoaeg algas. Esi-mene saadeti läkitati Rootsi. Saade-tise suurus 2700 kv. seemne- ja 500 kv. söögikartuleid (kv. = kvintaal, 100 kg).

Kanamunade eksport Eestist läheb päämiselt Inglismaale. Aasta lõpuks loodetakse saata sinna kuni 40 miljonit muna.

Virmalised. 30. sept. avanes võimalus näha esimesi virmalisi sel sügisel.

Sääraseid värviküllaseid ja huvita-vaid virmalisi pole nähtud kogu Eesti iseseisvuse kestel.

Virmaliste kestvus oli umbes 3 tundi.

Koolis lõi Kusti ka nõusse — midagi põnevat või nii! Võimle-mise tunnis tegime ennast puru-vigasteks, ja et oli viimane tund, siis lubati meid koju.

Kusti tuli minuga ühes. Ma-sina juurest me kedagi ei leidnud, oli lõunatund. Otsustasime teha ühe kenakese sõidu — las' näevad, et egas Värdivi mõni argpüks ole! Kusti tahtis kangesti juhtida. Ma vaidlesin küll vastu, et see nagu minu mõte ja... Aga kus nüüd tema. Ütlesin siis: „Hääkene küll! Sina oled masinist ja juhid, mina olen insinier ja kaen päält!“

Et aga Kustist üksi asja ei oi-nud, siis hakkasime kahekesi noid rattaid ja kange keerama ja pöö-rama. Ja siis äkki turtsataski meie „kilomeetriteõgija“. Aga paari sekundi pärast olime raksti! männis kinni. Masinist tuli... Nüüd, armsad jalad, aidake jälle! Jooksime mäest alla ja siis suurt ringi tehes ümber männiku koju. Tegin mittemidagi teadva näo pähe. Aga asi oli kõigil liigagi selge... Ja selgeks tehti ta ka mulle hoopis lihtsa ja igapäevse kirjasõna abil, mida kirjutatakse — kasevitsaga.

Jään sinu kurb

Värdivikene

Algus halb, kõik halb.

Kallis-armsas onu!

Meil oli hiljuti rehepeks. Ise-sõitja ronis õhtupimeduses mäest üles, pahises ja ähkis ja sülitas tulejugasid vastu taevast. Masin tuli ta järel, aga kummargil päi nagu ori.

Masin asetati lauda taha män-niku äärde. Ma läksin kah sinna. Õhtu oli jahe ja ma pugesein „kat-lale“ õige ligidale — oli hoopis soojem. Masinist kolistas masi-na juures ja mul oli üks hää toda värki takseerida ehk kõige selle ilma asjade üle vilusoohviat teha. Kuulasin, kuidas too raud-ne elukas mu kõrval hingeldas, ja mõtlesin jah, et on see värk ikka imelik... Siis röögatas keegi

KAUG-IDA SÜNDMUSTE TULIPUNKT

- Šanghai — rahvuste Paabel
- Kolm meest vallutasid Šanghai

Igal rahvusel oma linnaosa — „kontsessiooniala“.

Ainsast pilgust Šanghai linna plaanile piisab nägemiseks, et tal on pidanud olema äärmiselt rahu- ja omapärane saatus. Vana, osalt veel müüri ümbritsetud ja linnavärvatega varustatud Hiinalinn — ringümmargune, nagu sagedasti muistsed asulad, — on igast küljest ümbritsetud „kontsessioonidega“, välismaalaste linnaosadega. Hiinlased elavad omal pinnal teataval määral nagu sallitavad vangid. Igatahes on need kontsessioonid ainult välismaalaste asulad, mitte nende omand. Segakohus hiinlase eesistumisel mõistab seal kohut, kuid see teeb asjaolu ainult veel keerulisemaks.

„Lääne kuradid“ tulevad.

Kurjad keeled väidavad, hiinlased olevat inglaste nõupidamisel pärast 1839.—42. a. oopiumisõda kollase mudariba Vampu (Jangtse haru) ääres ära andnud ainult seepärast, et nad arvanud, et „lääne kuradid“ sellel palavikulisel maalal niikuinii ei suuda vastu pidada. Usutavam on teistele andmeile vastavalt, et Šanghai asemel keskajal seisis viis küla, mis 1554. liitusid ning end müüri piirasid, olles enne seda sajandite jooksul mereröövlite ründamise sihiks. Valgete rahvaste, eriti inglaste tähelepanu äratas linn alles palju hiljem. Ida-India kompaniil* oli seni asula ainult Kantonis, ja alles inglane Lindsey ja sakslane Gutzlaff juhtisid 1832. aastal tähelepanu selle „sadama kaubandus-

likkudele võimalustele, kusjuures meid eriti liigutas sadade džunkide** mastidemeri jõel.“

Hiinlaste sõjakavalus.

Aastal 1842, oopiumi-sõja ajal, mis tekkis seepärast, et Hiina valitsus keelas ära oopiumi tarvituse ja inglased energiliselt välja astusid India suurte moonikasvanduste huvide eest, alustas kindral sir Hugh Gough võitlust Šanghai pärast. Enne seda aga tuli vallutada Voosungi kindlus Vampu jõe suudmes. Voosung langes, kuna hiinlaste agar juht, vana 76-aastane kindral Tshinhuatshing, kes võitluse ägeduses isiklikult suurtükke käsitles, sai surmavalt vigastada. Enne surma oli ta kumardunud päälinna Pekingi poole. 250 suurtükki langes vallutajate kätte. Tuhanded sõjaväelaste telgid, mis hiinlased olid üles löönud Voosungi kindluse ja Šanghai vahele, olid petteelgid. Neist vaenlased pidid arvama, et sääl on laagris vägev hiina väeosa, kuid need osutusid väikeseks mullarünkaiks, mis hiinlased olid rutuga kokku pildunud ja valgeks lubjanud. Hiinlased olid minevikus alati paremad mullatöölised kui sõdurid.

3 meest vallutasid Šanghai.

Šanghai enda, praegu hiiglalinn 3,5 milj. elanikuga, vallutasid ainult 3 meest. Need 3 ronisid üle põhjavärvast, mis oli varustatud suurtükkidega, kuid kus puudusid mehed, lükkasid riivi eest ära ja avasid värava tuhandeile järgne-

vaile inglasile. Hiinlased olid linna kaitsmisest loobunud ja linn anti sundkorras inglastele rendile. Niihästi „Rahvusvahelise linnaosa“ kui ka „Prantsuse linnaosa“ elanikud maksavad veel praegugi hiina valitsusele renti. Šanghai pole olnud kunagi Inglise omand, vastupidi Hongkongile.

Ameeriklastele ja prantslastele anti nende abi eest linna valitsemisel teatavaid õigusi, ja nii sai Šanghaist see, mis ta on praegu: rahvusvaheliselt valitsetud asula, kuhu sajad tuhanded hiinlased on toonud oma varanduse ja kapitalid, kuna linn, vaatamata oma äärmiselt ärevale minevikule, hiina mõistete järgi on siiski rahulik ja kindel. Linna südame moodustab rahvusvaheline kontsessioon kuulsa Nanking Roadiga ja kõrvaltänavatega, mis pakuvad hiinlastele rohkem lõbustusi kui kogu nende Hiina kokku; Bundi, maailma ilusaima kaldauulitsa ääres ristuvad paljude rahvuste sõjalaevad. Bundi põhjaosas, Saksa, Ameerika, Nõukogude Vene ja Jaapani konsulaatide vastas, asetseb „avalik aed“, kuhu alles mõne aasta eest oli „sissepääs koortele ja hiinlastele keelatud“. Põhjapool asetseb Honkiu-linnaosa, ja sellele on jaapanlased päale vajutanud oma pitsati.

* Ida-India kompanii — Inglise kaubaselts.

** džunke (ka džonke) — hiina purjekas, alus

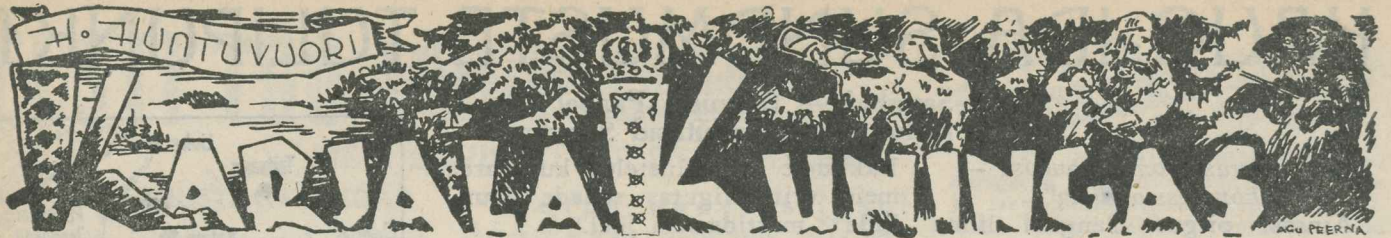
806

kupongi saabus
„Õpilaslehe“

V loominguvõistluse

hindamiseks. Järgm. numbris
ilmuvad tagajärjed ja meie

laureaatide pildid

Hõimukogu.

Natuke maad laanehurtsikust põhjapoole avaneb suur seljandik. Selle lõunarinnakult ulatuvad kõrvuti sügavale järve kaks kitsast neemikut. Üks neist on madal, teine kõrge. Madal on Killaneem, kõrge — Urineem.

On varane sügishommik. Killaneemel on elu ja liikumist. Säält tuleb mehi sõudes, säält ratsa, siit jalakäijaid. Relvad ja uhkeks kirjatud vöö sõled välkusid puude vahel. Ent meeste olek oli harilikust tõsisem: kõik olid kuulnud, mis oli juhtunud suurele Osmale. Kuid uljas¹ ja virge oli siiski meeste meel. Oleme Karjala mehi ja Karjala sugu, ning Karjala on meie kodumaa! Ja kellel teisel on Osmaga võrdseid sangareid! Nii kõneles igamehe pilk.

Aga juba kaikus Osma vägev hääle üle kungaste, ja mehed ruttasid Killaneemele. Sääli oli ringis 14 kivi, sest Karjala hõim jagunes 14 suguharuks ja iga suguharu vanemal oli oma kivi. Tulid suguharu muudki mehed koosolekule, kuid need asusid väljaspool ringi, igauks oma vanema läheduses. Osma istus juba kivil ja vaatas, kas saabuvad kõik 14. Nõnda see oli: kõik vanemad olid kohal. Tõsine oli

meeste meel, kui nad vaatasid oma teadija otsa, kelt oli kadunud endine võimakas rüht.² Kuid teadijalt libises nende pilk noorele Osmale, kes tõsisena seisis isa seljataga. Ja hääks muutus meeste meel, nii ütlemata hääks, sest noorel Osmal olid kõik teadija-sugu märgid: lohuke lõual, ülahuule keskel kena kaar alaspidi, suured hallid silmad, kõrge laup³ ja tihedad juuksesalgud õlgadel. Kas võis veel midagi enam soovida! — — —

Juba kaikub suure Osma hääle: „Mida kuulub Karjala kolkaist, hõimude mailt?“ ...

Osma kõrval istuv tugev ja turjakas Äyrämö, kelle sugu oli võrdne teadija enda sugule, vastab: „Minu sugu mailt ei kuulu midagi uut, rahus oleme saanud sääli edelas elada. Tänavu suvel on eriti palju käinud Ojamaa⁴ kaupmehi Novgorodis ja nemad ei maandu meile kunagi röövima, nagu pirkad ja jommid⁵.“

Halli habemega Virras ja kumeraseljaline Tiuro noogutasid pääd märgiks, et pole neilgi erilist ütelda.

Siis hakkas kõnelema Pelko, mees pikk ja sihvakas kui laanekuusk: „Kuid meie Laadoga randadel pole saanud rahus elada. Ei ole see olnud ida vaenlane ega Häme häiriija⁶, kellega oleme saanud kogu suve sõdida; ei, huntidega on tulnud meil ülejõuliselt võidelda.“ — Siis ta jutustas, kuidas idast oli tulnud esiti mõni üksik hunt, kuid nende kannul ikka suuremaid ja suuremaid hundiparvi. Hõimu mehed olid ajanud need mitmed korrad tagasi, kaugele itta, aga mõne aja pärast juba nad olid jälle tagasi. Ikka pidid mehed ise väljas olema loomi karjatamas, ja sellest hoolimata juhtus kahjustusi. Hundid olid juba ära viinud kaks last ja ühe karjase lõhki rebinud.

Järgneb

¹ julge; ² kehaseis

³ otsaesine; ⁴ Gottlandi; ⁵ pirkalased — muistsed Põhja-Soome kauba- ja maksuvõtumehed; ⁶ segaja, tülitaja

Kõhutav elamus

Algus lk. 1

selle, kui väike gorilla oli natuke aega nõopidega mänginud, võttis gorilla-ema väikese jälle käekõrvale ja viis emale, nagu tahtes ütelda: „Läheme nüüd, lapsuke, sa oled küllalt seda peletist vaadanud.“ Isa, ema ja laps läksid rahulikult edasi, kuna valge mees pingutusest väsinult varises kokku. Pärast ta ei teinud millalgi enam üksi jalutuskäiku karavani eel.

„P. K.“

Alatare Jüts, 13 a.
Valjala

P.

NURMKANA.

Kord ehmusin väga oma õppekäigul. Üsna meie kõrval küntud põllul kuulsin: rr-rr-rr... Need olid nurmkanad. Ruttu lugema! ... Kolm ... Kuus ... Üksteist... Imelik: siin lagedal põllul, üsna minu ligidal, ja mina ei näinud

mitte midagi. Nad omas hallpruunikais sulgkuubedes on just mullakarvalised — kaitsevärvi. Aga kaugele nad ei lennanud. Nad ei saa hästi lennata, nagu kanadki kodus.

Siin põllul leiavad nurmkanad enestele ka toitu, suvel ussikesi ja putukaid, sügisel teri; eriti armastavad nad viibida nisupõldudel. Raske on nurmkanadel elada talvel, kui maa külmunud ja lumega kaetud. Siis ei saa need vaesed linnukesed endale toitu, ja paljud neist peavad nälga surema.

Nurmkana teeb enesele kevadel pesa vilja, ristikkeina ja ka kraavi kaldale pöösastikku. Muna-dest tulevad väikesed pojad, neid armastavad vanemad üliväga. Tuleb mõni vaenlane, kohe peidab ema pojad ära, ühe mullaauku, teise tihedasse rohtu jne. Siis lendavad isa ja ema välja; vaenlasel

on neid raskem püüda kui väikesi. Saavad nad vaenlase emale petta, tulevad nad jälle väikeste juure tagasi — ja mõtle ometi! Need on veel igauks omal kohal ja ei ole ära joosnud. Need on alles sõnakuulelikud lapsed!

Sügiseks on juba väikesed suureks kasvanud. Nüüd on neil aga üks vaenlane rohkem — jahimees.

* Topograafia — maakohakirjeldus. Topograafiline kaart on niisugune, mis maakoha üksikasju suure täpsusega edasi annab.

(= maastaap). Meie aja kaartidel on põhi alati ülal, moodal kaardil on oma kindel kompass ja määtkava muti kui metsas kompassita käimisel. Tänapäeva Nisugusel kaardil võib kergesti ära eksida, sa sel on lääs ülal ja ida all.

Kus lõuna. Ühel kaardil on lõuna ülal ja põhi all, tei- lhtne asi muistisel kaardil leida, kus asetseb põhi, Ka suundi segas ta tihti. Seepärast pole sugugi kõigepääit täpne mää pikkuse kindlaksmääramiseks. seda ei osanud vana kaart näidata. Sellel puudus teada, kas jõgi voolab itta või lõunasse, jne. Kõike mitu km on jõe algmest tema suubumiseni. Vaja ka kem, kuid seda on vähe. Vaja nimelt täpselt teada, aga suundade ja pikkuse määramises. Tõsi küll, me suurst ja mägede kõrgust. Hoopis võimetu oli ta ka halb. Väga puudulikult näidati temas linnade puudis ta seletada piltide varal. Ning seletus ise oli dus see aabits. Kaart oli kirjaoskamatu ja seepärast märgid ongi kaardi aabitsaks. Vana kaardil puu- lugeda raamatut, kui ei tunta aabitsat. Ning leppe- deta ei saa aru, mida kõneleb kaart. Ei või ometi topograafiliste* märkide tähendused ära õppima, nen-

näpuga, sääljuures vahetpidamata seletades: „Kohe, palun veidi kannatust — justament, ole lahke...“ ja äkki vahib minule üllatunult otsa.

„Mis see tähendab? Pole Lätit.“

„Vaata, just selles seisabki asi,“ ütlesin, „aga nüüd otsi mulle Praha linn.“

Jälle kummardus ta kaardile, ja ma näen juba näost, et rõõmustab, leidis. Näitab: „Siin on Praha — Austria-Ungaris.“

„Ei või olla,“ ütlen mina, „Austria on nüüd omaette väike riik, Ungari on samuti iseseisev. Ning Praha pole Austrias ega Ungaris, vaid Čehhoslovakkias.“

See suur ning ilus kaart trükiti 20 a. eest, klee- biti linale ja peideti kappi. Seni kui kaart lebas riiu- lil, pööras Maailmasõda kogu Euroopa pahupidi. Austria-Ungari ja Vene keiserriigid varisesid kokku, tekkisid uued riigid: Poola, Leedu, Läti, Eesti, Soome, Čehhoslovakkia, Ungari. Endine Serbia ja Montenegro ühinesid Jugo-Slaaviaks (= Lõuna-Slaavia) ning suurenesid tunduvalt, nagu Rumeeniagi. Saksamaa lõigati kaheks „Poola koridori“ läbi. Ühesõnaga, muutusid peagu kõikide Euroopa riikide piirid. Ent kaart lebas ja pöõnas endamisi. Ning siis, kui ta viimati kapist esile toodi, selgus, et ta on hoopis vananenud. Ainult lina oli veel kõlvu- line. Kui aga lugu säärane, et mõni kaart juba mõne

Väga üksikasjalisi kaarte vajab ka sõjavägi. Väejuht peab kaardil nägema igasuguseid peensusi. Seet üksiku pun otsa võib tarbe korral asetada vaat- lejat, kraavi võib ta peita terve rühma mehi, mõneste kuuri võib ta paigutada väll-raadio-jaama või luua telefonikõnepunkti. Igatiks peab kaartidel esinevad

juba plaanideks.

Need märgid võivad olla ka teissuguse tähendu- sega. Väike sõor võib tarbe korral tähendada 10 000 elanikuga linn, järgmine — 50 000, jne. Kõike, mida soovime, võime kaardile ära tähendada leppemärki- dega, nii maanteid, raudteid, metsi, rabu, rohtlaid, maakonna- ja riigi-piire jne. Väikestel kaardidel on vahel leppemärke. Siin näidatakse vaid kõige suure- maid jõgesid, kõrgemaid mägesid, tähtsamaid linnu. Ent on ka niisuguseid kaarte, milles märgitakse iga pun, iga kraav, iga kuur. Neid kaarte nimetatakse

- külad
- kihelkonna keskused
- asulad: linnad
- alla 20 000 elaniku
- üle 20 000
- üle 50 000

Selle asemel et joonistada majakesi, on palju hõlpsam panna kaardile leppemärke. Näit:

Sajandeid hiljem õppisid inimesed valmistama pärgamenti — vasikanahast, ja nüüd joonestati kaarte pärgamendile. Veelgi hiljem leiutati paber ja ühes sellega ilmusid paberkaardid.

Mina nägin palju vanu kaarte, mis joonestatud paksule hallile paberile. Viimane tundub katsudes täiesti kareda kangana. Need vanad kaardid on just kui pildid. Neile on joonistatud mäed, mis täiesti sipelgapesade sarnased. Neil on nõõpnõelasuurused puud. Puude tagant paistavad tillukesed majakesed ja tornid. Tornide kõrval jalutavad rüütlid, kel mõõgad küljel ja kelle kiivreil lehvivad uhked sulle- tutid. Puude vahel kõnnivad sääsesuurused elevan- did ja meresid mööda kihutavad täies purjes kõhu- kad laevukesed. Ent uutel kaardidel pole ühtki joo- nistust, ainult mitmesuguseid jooni ja rõngakesi. Paistab, nagu oleks uus kaart vana piltkaardi kõrval muutunud palju igavamaks ja raskemini mõisteta- vaks. Kuid see näib vaid nõnda, tegelikult on uued kaardid märksa arusaadavamad ja huvitavamad. Va- nul kaardidel on kõik sipelgapesad — mäed — ühe- sugused, väikesed, ümargused. Ent kas tõepoolest kõik mäed on loodud ühe mõõdu järgi? Mõni mägi ometi tõstab oma lumimütsi pilvist kõrgemale, teisel ulatub lame nupp ainult veidi rohtlast välja. Mägede vahel asetsevad orud ning neilgi on oma kõrgus ja sügavus. Hollandis näit. tuleb madalikke tammidega

late kujutamiseks. Kuidas peab siis talitama? suure osa kaardist, ning ei jääkski ruumi teiste asu- salu omast? Ent säärane majamurakas hoiavaks juba Tallinna hoonet 30 korda suuremana kujutama Haap- tegevine nende hinnade vahel võimalik? Kas peab- nikku Tallinnas peagu 150 000. Kuidas on siis vahe- suurused. Haapsalu linnas näit. on ligi 5 000 ela- linn või loss. Nagu mäedki, nii pole ka linnad ühe- kaist majakestest, mis näitaksid, kus asetses mingi Sama vähe tulu on kõigist tornikestest ja nalja- nad kaardid, ei vajata enam.

Erilised kaardid, mis näitaksid, kus asetses mingi junditega. Ning nagu näha — sipelgakuhje ei vajata Eri kõrgust tähendatakse kaardile eri värvi var- See näitab kõige kõrgemat kõrgust — 5 000 m. Tulba tipu ehk paksum tühjalt tümpuun jutt. kollakas vöö — 1 000 m, siis helepruun — 2 000 m. mal on heteroheliline riba — 500 m, veel kõrgemal seletuse: 200 m päälpool merepinda. Sellest kõrg- mine vöö on näit. tumeroheline ja selle kõrval loeme kõrval värvilise, vöödiline tulba. Tulba kõige alu- on ka oma kõrgusemoot. Igas atlasis leiame kaardi alati elektriks ehk kõrgusemootjaks. Kaardil aparat, mis näitab kõrgust. Seda riista nimetatakse Teatavasti on igal lennukil või õhulaeval eri-

piirata, et meri neid ei uputaks; kuid Tiibetis on lohud, mis asetsevad Uurali mägedest kõrgemal. Isegi järved asetsevad mitmesuguses kõrguses. Kas- pia meri on 26 m allpool ookeani veepinda, kuid Titi- kaka (= Kassikalju) järv Lõuna-Ameerikas on pea- aegu 4 km kõrgemal. Ent vanul kaartidel on maa- pind lame kui pannkook, ainult siin-sääl leiame ühe- taolisi, ümargusi sipelgapesi.

Kuidas näidatakse nüüd mägede kõrgust ja or- gude sügavust?

Nimelt nii, et sääl, kus asetseb mägi, kujuta- takse see kaardil tihedate, ühtlaste joonekestega. Kui jooned on harvad ja nõrgad, siis tähendab see, et mäed on madalad; nad polegi mäed, vaid künkad. Kui aga jooned on tihedad, kui nad kipuvad ühte su- lamä, siis tähendab see, et mäed on kõrged, lumised. Järelikult, mida tihedam joonestik, seda kõrgem paik, mida harvem ja õrnem, seda madalam. Veel paremini kujutavad värvilised kaardid kõrguste va- hekordi. Niisugusel kaardil näeme kohe, kus meri, kus madalikud, tasandikud, kus mäed, kus kiltmaad. Meri on sinine, kõrgustikud — pruunid; madalikud, tasandikud — rohelised. Ning roheline, pruun, si- nine värv pole kaardil ühtlaselt laotud, paiguti on ta tumedam, kohati heledam. Mida sinisem näit. meri, seda sügavam, mida pruunim mägi, seda kõrgem. Igavese lumega kaetud tipud on seevastu helevalged.

Õpetiikkü raamatut. nüüd võib kaarti lugeda, nagu mingit huvitavat ja kompassi, mõõtkava, kõrgusemootu, aabitsa. Ent muutus paberiliseks, ennekui ta omandas endale oma Mõõdus mitu tuhat aastat, ennekui liivane kaart nestatud eri mõõdudes. kuuks suur voodilina. Mõlemad Aafrikad on joo- alla, kuid seinal ripub teine Aafrika, mille katmiseks kooi-atlases leidub Aafrika, mille võib peita tindiku semad — sest kaardid ise on ka eri suurusega. Minu dil on mõõtkava vahed suuremad, teisel on nad väik- mõõtkava mõõte) see vahe ära mõõta. Mõnel kaar- vaha ainult sirklil ja joonlaua abil (kasustades antud 10, 15 km. Et teada, kuipalju maad on linnast linna, märgitud. Saal loeme, et 0-punktitist hüvakuile on 5, osadeks jaotatud joon. Jaotuste vahed on numbritega kusi ja kaugusi kaardil. Mõõtkava on ühesuguseiks mõõtkava. See määrab täpselt ja kiirelt kõiki pik- dada selle ehitust. Ning igal kaardil, all või ülal, on kompass. Ta on nii lihtne, et pole vajaagi meeles pi- lõuna all, ida hüvaku, lää vasakul. See ongi kaardi

IV

KAART — INVALIDID *

Keegi mu sõpradest, kel polnud suurt aimu maa- teadusest, tõi endale kord Euroopa kaardi koju. Sääljuures oli tal väga õnnelik nägu pääs. „Vaata!“ ütles ta mulle, kui ma teda külastasin. „Vaata, nüüd selgitame ja kohaneme ruttu kõigis Euroopa sünd- musis. Pääasi, väikese kulutusega hangitud, ostsin selle vanamehe käest vanakraami-turult — maksis kõigest 50 kopikat.“

„See on juba ülearu odav, nähtavasti on ta päris vana,“ julgesin ma talle tähendada. „Mis sa räägid, pole ta vana ühtigi. See on suurepärase kaart. Isegi linale on ta kleebitud. Nii et õmble endale kasvõi paar pesu. Ja sääljuures on ta nii puhas — täiesti plekkideta.“

„Ta puhtus ei ütle veel midagi,“ seletasin mina, „nähtavasti on ta väga kaua kusi kapis lamanud. Ennekui oma kaarti kiitma hakkad, leia temal kasvõi Läti!“

„Võib küll, miks mitte,“ vastas tema. Ta haru- tas oma hiigla Euroopa lahti, vedas sellel mõni aeg

* invalidid — teenistuseks kõlbmatu, vigastatud sõdur.

4. okt. oli loomakaitsepäev. Meie, noored, peaksime selle päeva eriliselt pühendama oma väikesile ja suurile sõbrule, et kordki aastast mõelda ka neile, kellelt igapäev oleme harjunud ainult nõudma, küllap siis mõistame ka neid.

A. Tevan, 11 a.
Tuudi

MINU KOER

Koera nimi oli Toomas. Toomas on tõult hundikoer. Mäletan veel, kui ta toodi. Siis oli ta pitsitilluke koerapoeg, nüüd on ta „suur ja vana koer ise“. Alul, kui hakkasime võidu jooksmas, siis jäi ta must palju taha, nüüd on see aga ümberpöörduvalt — mina jään maha. Õpetasin talle ka „sitsi-

mist“, „tere andmist“, leiva püüd-mist, küsimist ja lehmade tagasi-ajamist, ühe sõnaga kõike, mida võib nõuda „eeskujulikult koeralt“. Suvel oli Pihu kadakates palju vett; viisin ka Tooma sinna. Tahtsin näha, kuidas Toomas ujub. Toomas aga ei tahtnud jalgu märjaks teha ja ei läinudki vette. Lükkasin ta vette ja mu suurimaks imestuseks — Toomas ujus. Kord jäi Toomas haigeks; tal oli sisemine kasvaja. Arst käis ka Toomast ravimas. Arsti Toomas ei sallinud, arvatavasti seepärast, et arstil oli rohu „hais taga“. Kassiga on aga Toomas hääs vahekorras. Hiljuti toodi Toomale uus rihm 9 kuldtäpiga. Sellest saadik nimetan Toomast „Kindraliks“.

P. Tuisupoiss.
Krabi

LINNUPESA

Oli ilus kevadhommik. Läksin karjaga metsa. Äkki kostis tihedast kuusekesest põrin, ilmus hall koguke ja lendas lähemale põõsale. See oli väike hall linnuke. Uurisin kuusekest ja leidsin säält väikese pehme pesakese, milles oli kolm valkjat taevasinist täp-pidega muna. Läksin kuusest kaugeemale, ja kohe lendas linnuke pesale tagasi. Järgmisel päeval oli pesas juba neli muna. Vaatasin iga päev ettevaatlikult pesa. Linnuke harjus minuga varsti ega lennanudki enam ära minu ligine-misel. Ühel päeval leidsin, et mu linnukest polnud pesal. Pesas oli ainult kaks muna. Kahtlustasin selles kuriteos naaber-karjapoissi Leod. Temaga kokku saades oli mu esimene küsimus: „Kas sa eile ei käinud mu linnu-pesa vaatamas.“ Leo vastas, et ta polevat paar päeva siin käinud. Öhtu eel vaatasin jälle pesa. Kõik endine. Järgmisel hommikul met-sa jõudes oli mu esimene töö vaadata pesa. Olin paar sammü veel pesast eemal, kui kuusekesest len-das välja tuntud röövel — pask-näär. Virutasin talle kepiga. Ei läinud pihta. Vaatasin pesa, see oli tühi.

Paha röövel on linnukeste häda-ohuks.

E. Moldov, 14 a.
Aa

KÜLALISED MU AKNA TAGA!

Oli külm talvehommik. Väikesed tuuleiilid keerutasid vast-sadanud lund ja varsti seisid õues hangemürakad. Et ilm nii hall oli, ei läinud ma välja, vaid lugesin raamatut. Korraga kopu-tati vastu akent. Vaatasin, ja mis ma nägin. Tihane istus aknaraa-mil, suled kohevil. Teisel päeval tegin laua, asetasin selle akna all kasvava puu külge ja igal hommi-kul panin sellele rasvatükikesi, õhtuks olid need aga kadunud. Linnud olid nad söönud. Kui teiegi kuulete aknale koputamist, siis teadke, et need on linnukesed, kes tulnud teile külaliseks.

Edgar Leis, 13 a.
Kanepi

A.

MAIT METSANURGA „ÜMERA JÕEL“

Mait Metsanurk (Eduard Hubel) on meie tüsedamaid romaani-kirjanikke. Kujutusviisilt on ta tööd realistlikud, milles tooniand-val kohal psühholoogilised tõeks-pidamised.

Üks tema paremaid töid on kahtlemata ajalooline romaan „Üm era jõel“, mis saanud 1935. a. Riigivanema kõrgema auhinna.

Keskseks kujukaks romaanis on Mägiste vanem Vello. Vello on kättemaksuhimuline. Kui tema õde Leinit Saarde vanem Kämbi on halvasti kohelnud, võtab ta ette tasu-rette ja Vello ise raiub Kämbi pää võitluses maha. Koju jõud-nud, austab Vello langenuid ja toetab nende kodusid. Õde Leini on aga heitnud vahepääl risti-usku, mis Vellole aga ei meeldi.

Esimene osa on kõigiti õnnestunud ja mõnedki leheküljed on otse unustamatud ja kõigiti haaravad.

Teises osas kujutab kirjanik otse imesteldava elavusega elu rüüstatud külades, pärast ristitud rahva röövretke.

Kui röövretke ajal ellujäänute haavad paranenud, saadab Vello välja käskjalad, kes kutsuvad kokku maleva. Vello tahab luua ühe suure maleva. Sõjamehi voolabki Alistest, Saardest, Sakalast, Soontaganast, Leholast, Alempoisist, Nurmekunnast ja Jõetagusest kokku. Malevas on kehvikuid pasteldes, talunikke ja sulaseid, kes jätnud töö ja rutanud tasuma lätlastele. Mõned aga saagi pärast.

Teose lõpus kirjeldab kirjanik meisterlikult võitlusest raudrüüt-lite ja lätlastega Üm era jõel, samuti ka Vello truulase Oti surma.

Teoses „Üm era jõel“ näeme meie esivanemate elu ja Saarde vanemat Vellot, kes on eesti visaduse kehastuseks.

Romaan on hästiõnnestunud töö, mida lugegu igaüks, kellel aga on selleks võimalusi!

KIRJAVASTUSEID

Edgar Leis — päris hääd.

T. Ollek — ilmub kui ruum lubab.

Rahula Pärn — hääd, aga kas algu-pärased?

L. Kasemets — jäävad ilmumata. Rohkem omapära!

Ehrlich, E. — seekord ei.

Kännu Karla — võite kaastööd teha, praegused aga ei lähe.

Ralf Permann — ei.

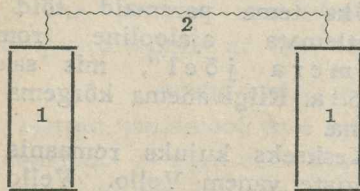
H. Tärna — Kuule — jaa, Piibe-leht — ei.

R. Kello — „Varemed“ hää, aga ju-ba olnud — ei.

M. Tsäiko
Kiidjärve

LIHTNE TELEFON

- 1) papist keeratud torud.
- 2) vahatatud nöör.

Paksust papist lõikame kaks ruudukujulist tükki, mille servad 15 cm pikad. Siis keerame tükid rulli (paraja pudeli ümber), liimime enne õhemaks lõigatud servad kokku ja soovikorral katame ka ilupaberiga. Toru teise otsa kleebime võipaberi ja selle külge kinnitame soovikohase pikkusega (kas või 100 m!) vahatatud nööri. Hädakorral käib ka vahatamatu. Nüüd tõmbame nööri sirgeks, kummagi toru juure asub teine poiss ja võib alata kõnelust.

Linda Reeve

TOREDAD PÄEVAD VOKAL

Algus eelm. nr.

Võistlusel oli eriti huvitav tõkkejooks. Peab jooksuma esiteks üle pingi, siis alt ja jälle üle, veel üks kukkerball ja ruttu piiri taha. Kes ei küüruta küllalt madalale pingi all, sellele jääb pink selga!

Pääle pooletunnilist lamamist algabki matk

Oru lossi (pildil).

„Õpilastele“
aasta-
tellijaid
ootavad
väärtusli-
kud pree-
miad

KOOLIDELE

*JOHANN FABER
DESSIN

Haamritemärgiga

Pliiatsivabrik A.-S. JOHANN FABER

Tõesti ilusas lossis veedab oma puhkeaega meie riigipää. Laudtasane muru, hiigelõielised kääbuskibuvitsad, terrassid, kivitaimla, kõik see on nii ilus ja huvitav. Lõpuks veel kristallselge veega allikas! Maitseen vett — see on külm. Jões ujuvad kalapojad ja lainetel lendlevad kajakad. Vaikus on pargis. Puunajale toetub sõdur...

Koju läheme Toila kaudu.

Sel õhtul peame sõjanõu; nimelt ennustavad mõned meie salga tüdrukud vingerpussi mängimist meile I salga poolt. Ühe I salga tüdruku „viskabki välja“ meie tubli piilur. Võib-olla, et see tüdruk tuli päris häa mõttega. Lõpuks

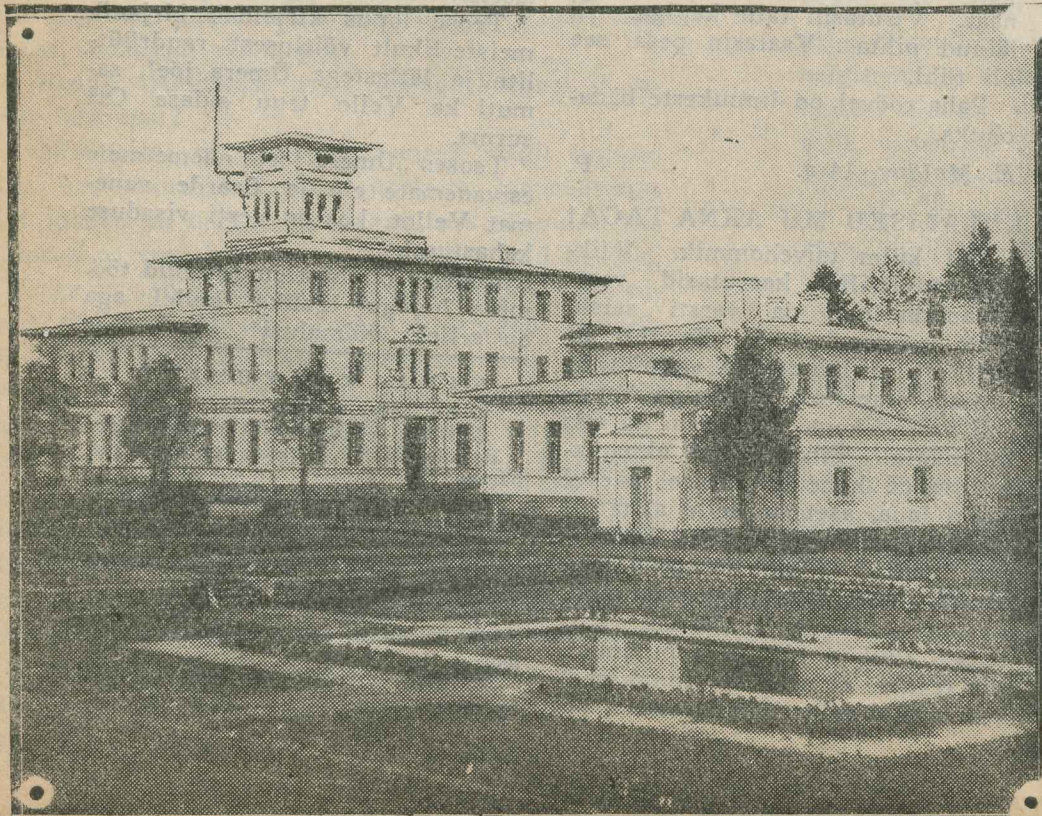
otsustame tuua tuppä nõgesed ja olla õhtul kaua ärkvel. Toavane male me oma plaanist ei hingagi. Vaikussignaal on ammugi juba käinud aga meie külastajaist pole ei kippu ega kõppu kuulda. Küllap meie toavane vist imestas, et miks sel õhtul ei taheta jääda magama. Meie kollitajaid aga ei tulnudki, hommikul ilutses ainult üksel silt „Hotell vaikiv igatsus“. Selgus, et iga toa uksele oli kinnitatud isesugune päälkiri, isegi üldjuhi ja sisekorra vanema uksele nimelt „Villa Päikla“, — ja meie toas vaatasid patjade alt nõgeste sakilised pääd!

Vüümane õppepäev!

Linad ja vaibad on pakitud, klasiirum on tühi ja kuidagi kurb.

Tagasiminekul jaama tundub tee mulle palju lühemana. Minu seltsiline on aga vastupidises arvamises. Temal valutavat pääd, nagu läinud päevadel; ja mõnikord seltsis siis sinna veel hambahaigus, kõrvavalu, jne. — ja kõigi nende haiguste vastu aitas piparmündi kompvekk!

Veidi ootamist jaamaesisel ja siis viib meid raudruun kodu poole.

SPORT

Soome — odaheitjate maa

Meistrid kasvatavad ise järeltulijaid

Soome võib tänaseni nimetada üle saja mehe, kes oda on lennutanud üle 60 m piiri.

See on arv, mida ükski teine maa pole saavutanud. Miks?

Sellele katsub vastata odameister Stöck (sakslane, Berliini olümpiaadi üllatuslik võitja). Soome edu saladus seisab tema arvates selles, et soome

odameistrid tunnevad kohustust pärandada oma oskused noortele.

Meistrit ümbritsevad ta õpilased, kelledest kasvavad tuleviku meistrid. Tänapäeval on Matti Järvinen see, kes „tõmbab“ üle 70 m. Nikkanen'i, Toivonen'i, Ihanamäki ja Vainjo.

Stöck kirjeldab Vainjo ja Ihanamäki treeningut, mida ta Helsingis juhtus nägema. „Imetlusväärne oli kergus ja endastmõistetavus, mis heidetel silma paistis; üllatav see suur „plahvatusjõud“ äraheitel. Mõlemad odameistrid sarnanesid Järvinen'ile: enne lõtv jooks, siis lühikesed, kiired sammud, siis pikad, sirutatud sammud oda tahaviimisel ja lõpuks

lөөk kogu kehaga — oda lendab ja lendab!

Matti stiil, soome stiil!

Pärast tunniajalist treeningut lahkusid heitjad platsilt ja ma tahtsin juba minna, kui midagi mu tähelepanu köitis ja sundis paigale jääma.

Hulk poisikesi jooksis platsile.

Neljal neist olid väiksed odad, mis — nagu hiljem selgus — olid nende oma meisterdatud — kuulsusrikastest „jäänustest“. Siis algas odavõistlus, mis põnevuselt midagi soovida ei jätnud.

Olen ka varem näinud poisikesi odaheitmise juures, kuid see siin oli mulle ilmutuseks! Selle, mis täiskasvanuile niipalju raskusi teeb, ületasid noored soomlased sellise virtuooslikkuse ja endastmõistetavusega, nagu seda ainult suured soomlased nii imeliselt oskavad. Iga poiss oli vähendatud Järvinen.

Jah, odameistreid ei saa „teha“. Peab olema suuri eeskujusid, nagu soomlastel Saristo, Sippala ja Järvinen. „Rsb.“ järele.

ÜLE TRUMPAS!

— 16 m tõukad, tore — aga tee õige see asi järele. (Rsb)

SKN

(Algus eelm. nr.)

Poiste spordimärgi nõuded:

Kolmas järk

- 60 m jooks 10,6 sek.
- Kõrgushüpe h-ga 110 sm.
- Rippes kehatõstmine kätega, vaba võte 4 korda.
- Pesapalliheide tugev. käega (pallikaal vähemalt 110 gr) 35 m.

Teine järk (alates 14 aastast).

- 60 m jooks 9,8 sek.
- 2 klm. murdmaajooks 10 min. või 1000 m jooks 4 min.
- Kaugushüpe h-ga 380 sm. või kõrgushüpe h-ga 120 sm.
- Kuulitõuge tug. käega (vähemalt 4 kg kuul, ring 2,13 m) 775 sm. või odaheide tugev. käega (vähemalt 600 gr oda) 25 m.

Esimene järk (alates 16 aastast).

- 100 m jooks 14 sek.
- 3 klm. murdmaajooks 15 min. või 1000 m jooks 3¹/₂ min.
- Kaugushüpe h-ga 475 sm. või kõrgushüpe h-ga 135 sm.
- Odaheide tugevama käega (vähemalt 600 gr oda) 35 m. või kettaheide tugev. käega (vähemalt 1,5 kg ketas, ring 2,5 m) 25 m.
- Teivashüpe 230 sm. või 60 m tõkkejooks (tõkked 91,4 sm) 12,4 sek.

Märkus: Spordimärgiks on 1,5 sm diameetriga ketas, millel kujutatud teatejooksja ja mille alumisel äärel on järgu number ja tammepärg.

I järk hõbemärk kullatud pärjaga
II järk „ hõbe pärjaga
III järk pronks pronksitud pärjaga.

RINGI ÜMBER SPORDI

SULE — 73,31!

Tartu Kalevi poolt korraldatud kergejõustikumitingul saavutas Sule odas uue hiilgava Eesti rekordi 73,31 m. Selle saavutusega G. Sule möödus poolakas Lokajskist 4 cm võrra, kes senini 73,27 m püsis viiendal kohal.

Nüüd on maailma odaviskajate paremusjärjestus järgmine: 1) Järvinen (Soome) — 77,23, 2) Nikkanen (Soome) — 74,84, 3) Stöck (Saksa) — 73,96, 4) Weiman (Saksa) — 73,50, 5) Sule (Eesti) — 73,31, 6) Lokajski (Poola) — 73,27.

11. Eesti-Läti maavõistlus lõppes Eesti võiduga 4 : 3. Eestlasist võitsid Väli, Puusepp, Neo ja Palusalu.

Issak saavutas Viiburis korraldatud odavõistlustel teise koha tagajärjega 66,66. Esikohale tuli Y. Nikkanen — 72,20

Estonia kaotas. Üllatuslikult kaotas meistermeeskond jalgpallis Estonia Tallinnas Spordile 4 : 0!

Luhääre suur maailmarekord kinnitati rahvusvahelise tõsteliidu poolt. Luhääre hiilgesaavutus tõukamises, 167,5 kg, on suurim tõste, mis kunagi saavutatud.

Tartu suursõidu võitis OVE — Veldeman, saavutades 76,8 km

Ungarlane Szabo püstitas uue maailmarekordi 2 miili jooksus ajaga 8.56.0.

Semmeringi suurvõistluse tabel

Osavõtjad:	1	2	3	4	5	6	7	8	Punkt.	Auh.
1. P. Keres (Eesti)	Võ	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	1 0	$\frac{1}{2}$ 1	1 0	$\frac{1}{2}$ 1	1 1	9	I
2. R. Fine (USA)	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	it	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	8	II
3. J. R. Capablanca (Kuuba)	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	is	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ 0	$\frac{1}{2}$ 1	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	III
4. S. Reschewsky (USA)	0 1	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	Pa	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	1 1	$\frac{1}{2}$ 0	1 0	7 $\frac{1}{2}$	III
5. S. Flohr (ČSR)	$\frac{1}{2}$ 0	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	0 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	ul	1 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	7	
6. E. Eliskases (Austria)	1 0	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ 1	0 0	0 $\frac{1}{2}$	Ke	$\frac{1}{2}$ 1	0 $\frac{1}{2}$	6	
7. V. Ragošin (SSSR)	$\frac{1}{2}$ 0	0 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ 0	$\frac{1}{2}$ 1	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ 0	re	1 $\frac{1}{2}$	6	
8. V. Petrow (Läti)	0 0	0 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	0 1	0 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	0 $\frac{1}{2}$	s!	5	

Tänaõsed mõistatused on kerged!

7. KÕIGEST LÄBISEGI.

(5 punkti.)

- 1) . poolsaar Euroopas.
- 2) . maakond Eestis.
- 3) . jaam Tallinna lähedal.
- 4) . eesti avaliku elu tegelasi.
- 5) vald Eestis.
- 6) . usureformaator aja-loost.
- 7) K. Rolain'i novelli-kogu.
- 8) . mets Tartu lähedal.
- 9) . arestialune.
- 10) . kaheküüruline kaamel.
- 11) . eesti keelemehi.
- 12) . matusetarveteärisid Tartus.
- 13) . endisi tegelasi SSSR-st.
- 14) meri kahe mandri vahel.
- 15) . liik pliiatseid.
- 16) . Tallinna tantsuõpetajaid.
- 17) . kolledžid Inglismaal.
- 18) eesti maailmameister maadluses.
- 19) kol. Parts'i sõjamälestusi.
- 20) ajakirju kodunduse alalt.
- 21) . prohveteid piiblist.

Iga punkt asendage ühe silbiga. Lugedes kastidesasuvaid silpe ülalt alla, saame Jakob Liiv'a tuntud luuletise.

Definitsioonid on toodud kõrval.

8. MITU JALGA?

(3 punkti.)

Toas oli kaks kappi, kummut, ümargune vanaaegses stiilis laud, kolm tooli, tiibklaver, seinakell ja voodi. Asjatundlikud lahendajad, mitu jalga oli kokku neil toasolevail esemeil?

9. KES ON SEE HÄRRA?

F. LOIGLOO

Mõistatusesõbrad, selle isiku elukutse leidmise eest saate kaks (2) punkti!

10. KAS OLETE INIMESETUNDJA?

(1 punkt.)

Välismaal tahtis keegi härra osta sõiduautot. „Kaubad“ olid koos, ja auto eest makstav rahagi lebas juba laual. Sääl aga meenus sellele härrale Eesti rahas umbes 20-krooniline auto-sõiduloo-maks ja härra jättis — auto ostmata, kuigi tal oli raha küllalt. Poisid, kes oli see ihne mees, millisest rahvusest?

„ÕPILASLEHESE“ NR. 1 ILMUNUD MÕISTATUSTE LAHENDID

1) Nimekaardi saladus.

K. Avajõe on ametilt katusetõrvaja.

2) „Vekker“ on sant.

„Nõks“ peitub vaid väljenduses.

Kui kell jääb taha üle kuue tunni, siis me ütleme harilikult, et kell käib ette. Nii ka siin — kell jäi ikkagi igal päeval ühe tunni taha, ainult seitsmendal päeval me ei ütlenud, et: „Kell on seitse tundi taga,“ vaid: „Kell on viis tundi ees.“

3) Ringi-ratast.

1a) „Värisevate haabade all“, 1) „Andruksonide suguvõsa“, 2) Ärman, 3) Ilmar, 4) E. Muuk, 5) Argos, 6) Eestli, 7) Aakre, 8) Bakuu, 9) Edela, 10) „Linda“, 11—12) Ennak, 12—11) Kanne.

NEIL VEDAS!

1. K. Jaanus — Indiaani muinasjutte
2. Tuuleork — Etteütleri I
3. I. Veerman — Elevantid

Tänaõsed lahendid saata ära hiljemalt 12. okt.

TÄNAÕSED AUHINNAD

1. J. London — „Kui loodus kutsub“
2. P. Puusepp — „Etteütleri“
3. O. Luts — „Karavan“

AITA NAERDA

H. Sepp, 15 a.
Tallinn.

N.

„SUSLA“

Logisedes ja ähkides kolistab „suss“ läbi heinamaa. Üks mees istub platvormil ja kõigutab jalgu. Konduktor tuleb.

„Vabandust,“ ütleb jalgukõigutav isand, „kas on lubatud siit lilli noppida?“

Konduktor vaatleb heinamaad, kus ei kasva ühtegi lille, heidab siis kurja pilgu küsijale ning vastab:

„Siin ei kasvagi lilli!“

„Ei tee viga!“ vastab mees. „Mul on lilleseemneid kaasas...“

E. Moldov, 14 a.
Aa.

N.

ANNA PIHTA

Olime läinud metsa hulkuma. Korraga hakkas sõber naerma ja ütles, et temale tulnud hää mõistatus meelde. Istusime kannule ja sõber rääkis:

„Elasid kord kaks venda, nimelega Annapihta ja Jüripihta. Korra läinud poisid metsa. Metsas näinud nad puu otsas oravapesa. Pikema jututa hakkasid poisid puu otsa ronima. Annapihta olnud juba peaaegu ladvas, kui juhtus õnnetus. Jüripihta kukkus maha ja pistis karjuma... Kumb jäi puu otsa?“, küsis sõber.

Pistsin naerma, et see pole kellegi mõistatus. Ütlesin siis, et Annapihta jäi puu otsa. Samal ajal sain tubli „kõmaka“ selga. Nüüd sain alles kõigest aru.

Vinnimäe, 13 a.
Kanepi.

N.

KIHLVEDU

Ats ja Elmar õngitsevad. Nad õngitsevad võidu. „Kes tõmbab välja esimese kala, ostab kaks suhkrusaia,“ ütleb Elmar.

„Tehtud.“

Elmar tõmbas välja esimese kala. See oli tubli ahvenas.

„Vaata, milline ahvenas!“

„Õnnitlen, ilus kala tööpoolest. Pead maksma suhkrusaiaid eest.“

„Muidugi, sest olen ju võitja. Sina ei saa vist ühtki kalapoega kätte?“

Ats naeratas sõbralikult.

„Seekord vaevalt,“ ütles ta, „sest ettevaatuse mõttes jätsin ussi õnge otsa panemata.“

Kuna meil, õpilased, on
Raha vähe

siis peame valima
aparaadi,

MIS TÄIDAB OMA OTSTARBE RAHULDAVALT, kuid poleks
hinnalt kallid. Selleks on parimad

VÄIKE-APARAADID foteharrastajale

KODAK

Baby-Brownie — kr. 4.75

Popular-Brownie — kr. 7.25

Mitmesugused teised „Kodak“

BOX-KAAMERAD kr. 8.75—12.75

FILMID: Kodak-Verichrom, Kodak-Panatomic

Fotoäri H. SAHME

Tallinn
Harju 27

VÄÄRTSEEBIKS KUJUNENUD!

A. FREDERIKING TARTU

Toimetuse ja talituse: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. Tallinna abitalitus: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. Nurmik. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. Tõnismäe. Väljaandja: Tartumaa Õpetajate Liit. „Õpilasteleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (5 nr.) — kr. 0.25. Aadressimuutmine 15 s. Kuulutuse hind: lehe ees 15 s. mm, mujal 5 s. mm. Trükikoda J. Mällo, Rüütli 4, Tartus, 1937.